

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ**

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 «Соціологія»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	«Соціологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	5
Кількість кредитів	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

(підпис, ПІБ, дата)

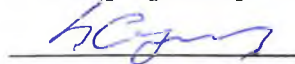
КИЇВ – 2025

Розробник(и):

Марина СОБОЛЕВСЬКА, д.соц.н, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

Володимир СУДАКОВ

Протокол № 18 від « 28 » 08 2025 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол №13 від «28» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – отримання студентами фундаментальних теоретичних та прикладних знань про природу, структуру, функції сфери медіа, та про методи соціологічного дослідження масових комунікацій.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни: є наявність знань про соціальну взаємодію та функціонування соціальних інститутів.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна спрямована на те, щоб диференціювати існуючі соціальні комунікативні практики, що мають місце у сучасному суспільстві, включаючи ЗМК як соціальний інститут, а також як досить поширену комунікативну практику. Практична частина курсу спрямована на покращення навичок реалізації дослідження комунікативних процесів сучасного суспільства, формування можливостей використовувати їх у режимі підвищеної ефективності.

4. Завдання (навчальні цілі):

- *знати* базові поняття ЗМІ, ЗМК, мас-медіа та їх соціологічну інтерпретацію; способи, шляхи і методи дослідження ЗМК; особливості функціонування ЗМК як соціального інституту; роль ЗМК в формуванні, поширенні, модифікації громадської думки; методи емпіричного вивчення ЗМК та особливості їх застосування
- *вміти*: розвивати свій науковий та фаховий потенціал, застосовувати раціональні методи оволодіння знаннями; орієнтуватись у науковій та періодичній соціологічній літературі з актуальних питань вивчення ЗМК, відбирати з цієї інформації найголовніше, систематизувати її, вміти працювати з науково-методичними посібниками; вміти використовувати різноманітні методи в дослідженні масової комунікації

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04).
- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)
- Здатність використовувати понятійний апарат та методологічний інструментарій соціології для дослідження комунікаційних процесів та здійснювати різноманітні аналізи комунікативних практик (СК13)

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати специфіку соціологічного підходу у вивченні масової комунікації серед інших підходів.	Лекція, семінари, самостійна робота	дискусії на семінарських заняттях, контрольна робота	5
1.2	Знати теоретичні підходи до вивчення масової комунікації.	Лекція, самостійна робота	індивідуальні виступи на семінарі	15
1.3	Знати генезу та еволюцію мас-медіа	Лекція, семінари, самостійна робота	індивідуальні виступи на семінарі	10

2.1	Вміти застосовувати соціологічні методи збору і аналізу інформації в дослідженнях мас-медіа.	Лекція, семінари, самостійна робота	презентація практичних завдань	10
2.2.	Вміти використовувати окремі ефекти для підвищення ефективності в масовій комунікації	Лекція, семінари, самостійна робота	презентація практичних завдань	10
2.3	Вміти аналізувати візуальні матеріали.	Лекція, самостійна робота	груповий проект, захист на семінарі	10
3.1	Застосовувати знання та використовувати різні методологічні підходи в дослідженні медіа	Лекція, семінари, самостійна робота	груповий проект, захист на семінарі	20
4.1	Самостійно використовувати методи для дослідження медіа	Самостійна робота	Презентація практичних завдань	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1.	2.2	2.3	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)								
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (ПРН01)	+	+	+				+	+
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (ПРН04).				+	+	+	+	+
Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій соціальних груп українського суспільства (ПРН17)	+			+	+	+	+	+

7.Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- Кр 1 з тем 1-4. РН 1.1, РН 1.2, РН. 1.3. - **10/6 балів**
- Кр 2 з теми 5-8: РН 2.1., РН2.2, РН 2.3 - **10/6 балів**
- Індивідуальні виступи з тем, участь у груповій дискусії РН1.1, РН1.2, РН. 1.3, РН 2.1., РН2.2 РН 2.3, РН 3.1, РН. 4.1.- **20/12 балів**
- Групові дослідницькі проекти за темами 5-8: РН 2.3, РН 3.1, РН. 4.1. - **20/12 балів**

- підсумкове оцінювання: у формі іспиту РН 1.1, РН 1.2, РН. 1.3., РН 2.1., РН2.2 РН 2.3.

- **умови допуску до підсумкового іспиту** Для студентів, які набрали сумарно за меншу кількість балів за *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне виконання хоча б однієї контрольної роботи.

7.2 Організація оцінювання:

- Контрольна робота (тест) 1 з теми 1-4.
- Контрольна робота (тест) 2 з теми 5-8.
- Індивідуальні виступи з тем 1-4, участь у груповій дискусії.
- Дослідницькі групові проекти з тем 5-8.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
----------------------	--------

Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекції	Семінарські	Самостійні а робота
Розділ 1. Основи соціології масової комунікації				
1	Масова комунікації та специфіка її соціологічного вивчення. Масова комунікація як соціальний інститут	4	2	8
2	Гене́за масової комунікації і розвиток медіа. Нові медіа	4	4	8
3	Становлення соціології масової комунікації: основні ідеї та етапи	2	4	8
4	Масова комунікація в сучасному суспільстві. Нормативні аспекти і принципи функціонування мас-медіа.	2	4	8
Розділ 2. Напрями і методи соціологічних досліджень масової комунікації				
5	Організаційні структури та інституції мас-медіа. Дослідження комунікатора.	2	4	8
6	Мас-медіа і громадська думка. Дослідження аудиторії мас-медіа	2	4	10
7	Медійний контент. Дослідження змісту масової комунікації	2	4	10
8	Вплив мас-медіа. Дослідження ефектів масової комунікації.	2	4	10
	Всього	20	30	70

Загальний обсяг 120 год. в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота - **70 год**

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

- Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник. – К.: Центр Вільної Преси, 2010. — С. 6-32, 52-87, 178-182, 213-219.
- Квіт С. М. Масові комунікації: підручник / С. М. Квіт. – К.: Києво-Могилянська академія, 2008 – С. 9-29, 42-56, 61-70, 98-102, 117-121.
- Костенко Н.В. Масова комунікація. / Соціологія. За ред. С. Макеєва. – К., 1998. – С.153. – 180.
- Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. – Львів, 2010. – С.14-24, 26-42, 44-66, 67-77, 144-163, 168-177, 249-258, 302-327, 356-370, 410-422.
- Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. – К.: Видавничий центр “Просвіта”, 2008. – С. 16-28, 35-39, 54-65, 188-192. Режим доступу: http://journlib.univ.kiev.ua/Teoriya_mas_com.pdf
- Baran S. J., Davis D. K. Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future, Sixth Edition. - Wadsworth, Cengage Learning, 2012. – P. 3-17, 96-126, 138-172, 245-274.
- Rosenberry J., Vicke L. A. Applied Mass Communication Theory. A Guide for Media Practitioners. Third Edition. - by Routledge, 2022. – P. 4-16, 87-119, 170-190, 247-280.

8. Turow J. Media today: an introduction to mass communication. 3rd ed – Routledge, 2009. – p. 4-34, 80-140, 142-180.

Додаткова:

1. Бодрійяр Ж. Імплозія смислу в засобах інформації // Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція / Пер. з франц. В.Ховхуна. — К.: Основи, 2004. — С.117-128.
2. Ботьц Н. Абетка медіа / За загал. ред. В. Ф. Іванов; Переклад з нім. В. Климченка – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. – С. 32-40, 78-86, 96-109.
3. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. - Львів: Літопис, 2000. – С. – С.190-226.
4. Костенко Н. Медіа-динаміка: тренди і відхилення // Вектори змін українського суспільства . – К.: ІС НАНУ, 2014. – С. 326-348.
5. Костенко Н. Парадигми та фактичності нових мас-медіа // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. -1998. -№ 1-2. - С. 138-150.
6. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: Глобальний підхід / Пер. з англ. О.Гриценка, С. та І.Гарастевич, А.Гриценко. — К.: К.І.С., 2002. — 264с.
7. Луман Н. Реальність мас-медіа. / За ред. Іванова В. та Мінакова М. – К.: ЦВП, 2010 – С. 24-33, 128-136, 137-141.
8. Май М. Медіа-політика в інформаційному суспільстві / Пер. з нім. – К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2011. – С. 37-52, 121-143, 246-260.
9. Медіа. Демократія. Культура / За ред.Н.Костенко, А.Ручки. - К.:Інститут соціології НАН України, 2008.- С. 3-128.
10. Наумова М. Якість та достовірність медіа-контенту як чинники перетікання аудиторії телебачення до інтернет-ресурсів / М. Наумова. – Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. – 2021. – IX(46). – С. 65-70.
11. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедії і громадська думка / Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2007. – 256 с.
12. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги. – К.: Ніка-Центр, 2001. – 464 с.
13. Штромайер Г. Політика і мас-медіа / Г. Штромайер; пер. з нім. А. Орган. – К. : ВД " Києво-Могилянська академія", 2008. – 303 с.
14. Communication Theory & Research. Ed. by Denis McQuail, Peter Golding and Els de Bens. - SAGE Publications, 2005. – P. 53-71, 89-102, 191-205.
15. Watson J. Media communication. An Introduction to Theory and Process. - Macmillan Education, 1998. – 83-99, 207-230.

10. Додаткові ресурси:

1. Система дистанційного навчання факультету соціології Moodle <https://sociology.elearningacademy.site/login/index.php>
2. Академія Української Преси: <https://www.aup.com.ua/>
3. Детектор медіа: <https://go.detector.media/>
4. Інститут демократії імені Пилипа Орлика: <https://idpo.org.ua/institut>
5. Інститут масової інформації: <https://imi.org.ua/>
6. Інтерньюз Україна: <https://internews.ua/>
7. Центр контент-аналізу: <https://ukrcontent.com/>